

Förklarande beskrivning med exempel FCI Traditional Style

Vallarbetsprov Traditionell Stil (HWT TS) och Vallprov Traditionell Stil (International Herding Trial Traditionell style, IHT TS) är ett internationellt prov/test som utformats för att visa och bevara de egenskaper som är relaterade till hundens förmåga att hantera får.

Detta för att kunna behålla instinkter och arbetskapacitet som erhållits genom många generationer av avel.

Reglerna för Vallarbetsprov och Vallprov Traditionell Stil är upprättade i denna andemening.

De raser som är berättigade att delta i traditionell vallning har mycket olika bakgrunder. Vissa raser har arbetat med att kontrollera flocken inom avgränsade områden, s.k. gränsvallning i jordbruksområden, andra har arbetat med att flytta fårflockar mellan olika beten och/eller högt upp på slätterna i bergen.

I traditionell vallning, var och är, hundens dagliga kontakt med fåren tillsammans med herden viktig, ofta för att förse fåren med mat eller att föra dem till beten, ofta i ostängslade områden utmed vägar och genom byar.

Fåren i traditionell vallning förväntas att inte ha någon rädsla för herden och dennes hund. Fåren är oftast också vana vid att hundarna arbetar nära dem. Det är viktigt att fåren kan lita på sin herde och är villiga att följa denne till ny betesmark eller för att bli mjölkade.

I vallarbetsprov TS (HWT) och vallprov TS (IHT1-3) måste hundarna visa att de har grunderna till att bli en användbar vallhund.

Grunden i Traditional style HWT-IHT för alla nivåer är i stort densamma, Stor vikt läggs vid att hunden förstår sin uppgift, arbetar självständigt utifrån att läsa herden och jobbar tillsammans med herden som ett team.

Från IHT 1 och uppåt i nivåerna försvåras banan med fler och svårare hinder och fler och svårare passager, nu kan fösning och distansarbete förekomma och större krav ställs på både hundens och herdens arbete.

Hundens uppgift är att hantera flocken och ta den dit herden vill. Ta flocken ut och in i fållor, kontrollera förflyttningen och ta tillbaka får som bryter ut från flocken. Både i Vallarbetsprovet (HWT) och vallprovet (IHT) skall det så mycket det går återspegla det dagliga arbetet med får på en gård.

Det finns inga fasta banor inom FCI-traditionell stil, banorna byggs upp av domaren beroende på de naturliga förutsättningar som finns på plats.

Domaren har stor frihet att bygga banorna för att kunna göra sin bedömning.

Hur banorna byggs upp beror också på domarens bedömning om hur fåren uppför sig.

Då får är levande djur och inte stöpta i samma form kan variationer förekomma i hur de betar sig. Att olika fårfloccar betar sig olika är något herden måste vara beredd på och kunna anpassa sig efter.

Om fåren bedöms följa herden bra om hunden gör sitt jobb kan domaren vara lite mer innovativ och välja att lägga in fler/svårare utmaningar för att kunna bedöma herdens förmåga att fatta bra beslut och för att kunna bedöma hundens kapacitet att utföra sitt arbete.

De poängavdrag domaren gör är dels vid de hinder som skall finnas med enligt regelverket för de olika nivåerna och dels för förflyttning och uppförande under hela banan.

Domaren kan också välja dela upp ett hinder i fler likvärdiga och dela upp poängen dem emellan. Tex kan ett stopp delas upp i två olika på två olika ställen på banan och att poängen delas dem emellan.

Tex kan domaren på det ena stoppet vilja se att herden kan skicka fram sin hund att stoppa fåren och på det andra stoppet kan domaren vilja se om hunden själv placerar sig rätt utan kommando när herden gör en tvärnit och går bakåt "panikstopp" utan att herden skickat fram hunden.

Även vid ett panikstopp får herden kommendera sin hund att stanna framför fåren och hålla dem still för att säkerställa att det är säkert att fortsätta. I båda fallen ska hunden stanna fåren och hålla dem still.

OBS! Ett översättningsfel har smugit sig in i regelverket under Bete. " kan hundföraren och måste hunden lämna betesområdet". Både hund och förare skall lämna betesområdet om maxbetyg ska kunna ges.

I betesarean måste hunden stå utanför betesarean och hålla fåren.

Regelverket säger att det är hunden som ska hålla fåren på plats.

Allra troligast är att herden ombeds att ställa sig bakom hunden, de olika svårighetsnivåerna avgör hur länge och långt bakom hunden domaren vill att herden står.

Domaren kan också be herden att sätta hunden på sådant avstånd att fåren slappnar av, kommer till ro och börjar beta. Det domaren då vill se är om hunden vid anmodan släpper trycket på fåren att de slappnar av och kan börja beta.

Domaren väljer också att lägga till passager/svårigheter som fåren skall gå igenom/utföra utan att det står med i protokollet som ett hinder. Vid ett sådant tillägg kommer inte poängavdrag göras om några får går utanför ett hinder som exempel men hur det genomförs och hur hunden arbetar kommer att påverka poängsättningen för förflyttning och uppförande.

Ett sätt att testa ekipagets kapacitet, kan vara att herden ska kunna hålla fokus och samtidigt be sin hund hålla fåren still för prata med någon de möter på vägen. Ett annat sätt kan vara att låta herden sätter sig att vila medans fåren tillåts dricka någonstans under banans gång.

Under förflyttningen på banan kan domaren vilja se hur hunden självmant och naturligt placerar sig när herden själv placerar sig till höger eller till vänster av flocken, vid tex utmed en väg eller utmed ett staket. Det säger mycket om hundens förståelse att hålla flocken till sin herde. Något man behöver behärska när man kommer upp i klasserna och ett av momenten är att hunden skall hålla flocken på

rätt sida vägen så att fordon kan passera. Ett annat moment är att flocken skall kunna passera någon typ vegetation eller utfodringsplats där fåren inte får vara och där hunden förväntas att hålla fåren ifrån.

Domaren går under banvandringen alltid igenom vilka hinder som finns och vilka poängavdrag som kan göras och även vad domaren vill se under dagen.

Domare är olika individer med olika egna bakgrunder så vad olika domare kommer vilja se kommer också att variera till viss del.

En del domare kan lägga mer vikt vid att det är hunden som använder sina nedärvda instinkter, förstår och gör sitt jobb utifrån att läsa och vilja samarbeta med sin herde. Andra domare lägger mer vikt vid att hunden är lydlig i alla situationer. Dock är lydnad viktig för alla domare, när ett kommando väl ges skall det också utföras. Ideliga stoppkommandon innebär att man stoppar sin hund även där det inte ska vara ett stopp. Upprepade kommandon ger poängavdrag och i synnerhet om de inte har någon effekt på hunden.

Gemensamt för alla nivåer i HWT och IHT är att stor vikt ställs till att hunden förstår sin uppgift. Att hunden arbetar självständigt genom att läsa sin herde både vad det gäller vart de är på väg men också i vilken hastighet och att inte hela tiden behöva styrs genom kommandon vid förflyttningar, hinder och passager.

Grunden för HWT och IHT är i stort lika, i IHT byggs svårigheterna för de olika nivåerna på med fler utmaningar och med svårare passager och med högre krav på utförandet. Förflyttningen genom hela banan utgör en väldigt stor del av poängen, det är hunden som aktivt skall flytta fåren genom banan och ta dem genom hindren.

Regelverken för vallarbetsprovet (HWT) och de olika nivåerna på vallproven (IHT) anger vilka typer av hinder och hur många "minst" som ska förekomma/kan förekomma på respektive nivå.

Alla hundar av FCI traditionell valltyp, dvs hundar som jobbar utifrån sina instinkter utan att vara kommandostyrda kan utföra dessa övningar baserat på gemensamma grunder i vallning.

Variationer finns mellan olika rasers traditionella vallningsstil och viss hänsyn skall tas till dessa.

Förslag på poängavdrag HWT – IHT OBS! detta är situationer som kan ge avdrag, det finns allra mest troligt andra situationer som kan ge poängavdrag.

Poängavdrag

A – Fålla eller Sheepfold	Moment/ händelse	Poängavdrag
	Tjuvstartar	2 p
	För snabb eller för långsam i arbetet	2 – 5 p
	Tillåter återingång i fållan	2 – 5 p
	Tillåter ett förrymt får längre bort än 30 m	2 – 5 p
	Arbetar inte eller släpper kontrollen på fåren	2 – 8 p
	Håller inte undan fåren från herden när de båda är i fållan.	2 – 5 p
	Tillåter ett förrymt får längre bort än 50 m	2 – 5 p
	Dålig introduktion av hunden för fåren vid utfällning	1 – 5 P
	Bryskt uttag/intag genom grinden	1 – 5 p
B – Passager/ hinder / svåra passager		
	Får går utanför gränser	1 – 5 p
	Dålig ingång	2 – 5 p
	Hunden dåligt placerad	2 – 5 p
	Inblandning av herden	2 – 5 p
	Tappar kontrollen vid utgång från passage	2 – 5 p
	Flocken går runt eller passerar inte genom	2 – 5 p
	Arbetar inte eller släpper kontrollen på fåren	2 – 5 p
C – Förflyttning, Uppförande och utförande		
	Hunden placeras dåligt	1 p
	Går banan för snabbt eller för långsamt	1 – 5 p

	Sen i att placera flocken	1 – 5 p
	Svårigheter med att få flocken stilla	1 – 5 p
	Svårighet eller antal försök att särskilja/ ett märkt får.	1 – 5 p
	Hattig, vinglig eller oprecis förflyttning genom bana	1 – 8 p
	Skingrande eller delning av flock	2 – 8 p
	Bete utanför gränsen	2 – 5 p
	Hunden dåligt placerad (vid bilpassage/hinder/vegetation)	2 – 8 p
	Tappar kontrollen, arbetar inte	2 – 10 p
	Kan inte stanna fåren och hålla dem stilla	5 p
	Flocken flyttar sig när den är hållen eller stoppad	5 p
	Hunden går till herden under bete	5 p
	Hunden jobbar inte självständigt, kommandostyrd	1 - 8 p
	Tappar flocken	3 - 5 p
D – Stopp		
	Ett får går utanför gränsen	1 – 5 p
	Får som tas för långt tillbaka	1 p
	Lätt överörlighet hos flocken, men kontrollerat	2 – 5 p
	Sen i att starta flocken	2 – 5 p
	Stopp orsakat av föraren inte hunden	2 – 8 p
	Hunden fortsätter att arbeta, stannar inte	2 – 8 p
	Hunden inaktiv	2 - 8 p
	Upprepade stop	2 – 8 p
	Stoppar inte flocken	10 p
E - Genomförandet		
A - kommandon	Utan verkan eller ej utfört	1 – 5 p
	För många, saknar bestämdhet	1 – 5 p

